

Lo Catalanista

Setmanari defensor dels interessos morals y materials de Catalunya

La correspondencia al Director. | Los originals no 's tornan

DIRECCIÓ, REDACCIÓ Y ADMINISTRACIÓ

Calderón, 36.

Representació Administrativa à Barcelona

Llibreria de Alvar Verdaguer Rambla Mitj, 5

PREUS DE SUSCRIPCIÓ

Sabadell.	2 rals al mes.
Fora.	8 " trimestre.
Un número sol.	0'20 ptas.
Anuncis à preus convencionals.	

A V Í S

Pera tots los assumptos relacionats ab la Societat de Segurs
contra incendis

La Catalana

dirigirse á D. Antoni de P. Capmany, carrer de Sant Joan, 43.

===== S A B A D E L L =====

GEOGRAFIA DE CATALUNYA

PER

FRANCISCO FLOS Y CALCAT

Consta de 203 planas en octau, conté varis grabats, entre ells dos
mapas y sols val 1' exemplar, enquadernat

===== S I S R A L S =====

y al engrós á QUINZE PESSETAS la dotzena.

Las demandas poden ferse al autor, Rech, 31, 2.ª, Barcelona, que
serán enviadas médiante la remissió del import en sellos de franqueig
ó lletres de fácil cobro.

DISCURS

LLEGIT EN LA FESTA DELS JOCHS FLORALS D' AQUEST ANY PER LO MANTE-
NEDOR EN MIQUEL S. OLIVER.

EXCMS. SENYORS:

SENYORAS Y SENYORS:

Segons bona usansa de l' Institució y per encàrrech de mos benvol-
guts companys de Consistori, dech aixecarme á regraciarvos cent voltas
per la vostra presència aquí y per l' atenció que dispensau á la tasca fa-
tant de temps comensada. Pero he d' afegir que tals mercés no van per
la part que haveu escoltat; d' ella ne sereu vosaltres los agrahts. Van,
sí, per la que falta oír de mos llabis: y eixa atenció es l' única qui me-
reix gratitut, ja que no podré rescabalar lo vostre cansament, ni ab l' es-
calfor de l' elocuencia, ni ab lo néctar de la poesia que fins ara haveu as-
saborit.

Abans de tot he de dirvos que ni jo mateix he pogut explicar-me los
motius de ma presència en est lloch, com no sigan deguts á la constancia
de qui, fa molts anys, no deixá una sola d' eixas festas, allá, perdut en
las darreras filas d' estudiants somniadors... Somniadors eram, sí, pero
no tant que havessim sospitat á-las horas lo que avuy es realitat admi-
rable: veurer l' idea simbolisada per los Jochs Florals, ab tota l' espone-
ra, ab tot l' esclat, ab tota la plenitut de saba que avuy cruix l' escorsa,
regalimant gomes balsámicas per tot arreu. També 'l plantaren los vells
mestres á lo nostre «arbre de la llibertat.» ¿Mes quants, si sortissin de
llurs tombas, conexerian lo pobre arbrissó de llavoras regat ab planys
de tendresa lamartiniana, arrecerat de tots los vents? L' arbrissó s' ha
fet arbre; l' arbre se converteix en bosch. Ja no tem al temps; las enves-
tidas de defora servexan sols per posar á prova la fondaria de las arrels,
la gru'xa del brancatje, la resistencia del tronc. Deu fa que los vents
inimichs passin com un alé qui conforta y purifica. Cada nova tempestat
fligeig un nou vigor á la literatura catalana.

Eixa literatura es la que desde Mallorca vinch á reverenciar en lo día
d' avuy, oferintli un testimoni d' adhesió pública; pero no en lo concep-
te d' una senzilla restauració filològica, no en lo concepte d' un joch in-
fantivol mes ó manco divertit, no com un entreteniment de *dilettanti* sens
relació ni transcendencia; sino, per lo contrari, en lo concepte fonamental,
en l' únich qui justifica y sosté y sostindrà lo renixament: en lo concep-
te d' esser *expressió del esperit de Catalunya*.—Si se tractés tant sols d'
un cambi de llenguatje y aquest camvi no vingués imposat per una llei
natural y per un vincle intim, he de confesarvos que me pareixeria cosa

d; perdre l' temps; fora, en realitat, una determinació purament arbitrària. Si, com molta voldria, tot se reduís a deixar un eyna pera pendren un altre, a substituir lo castellà per lo català, casi bé tindrian rahó los inimichs absoluts de la restauració dels Jochs Florals. Tant valdria versificar en llatí, en alemany, en volapük. Pero la cuestió naix de mes endins; l' idioma no es un cas fortúit ni un etzar. Suposa, massa ho sabeu, una relació de causa y d' efecte; es emanació y producte de l' ànima del poble, gresol de son pensament, sagell de sa personalitat. Donchs bé: com a manifestació d' eixa personalitat original y del element irreductible de la rasa es que jo admiro la literatura catalana del renaixement. Presa en conjunt, s' hi sent bategar viu l' esperit de que vos parlava; y, per la lley de las influencias mútuas, lo despertar de l' antiga parla ha despert y esperonetjat també la consciencia del antich poble. Aquí teniu sa virtut, sa justificació única y complerta. Per' aixó cab desitjar, com deya l' eminent Quadrado, que se guardi fidelitat major á l' esperit de la rasa que á la parla mateixa. Hi ha sobrats exemples del maquiavelisme qui converteix la parla natural en instrument de desnaturalisació, semblant al ardit del rey de Persia qui, al invadir l' Egipte, posava al devant de sos exércits los mateixos bous sagrats que l' Egipte divinísava.

En lo mon dels fets no hi ha res arbitrari; las cosas en apariencia més desunidas, se lligan y entrunyellan per mil secretas relacions; en lo que l' *filisten* no hi troba més que una *casualitat* qui embadoca, l' intuició del artista ó l' esforç del pensador hi descobreix un principi de *causalitat*. Y aplicant eix criteri á la restauració catalana, si 'm fora permés donarme aires d' artista ó de pensador, jo vos diria una cosa qui 'm sembla definitiva: la solidaritat del renaixement literari ab tots los ordres de la vida qui apareixen mes deslligats d' ell. Per ventura he viscut en la terra feta aposta per adonarse de la suadita conexió; ni massa lluny ni massa aprop, la visió del conjunt que vosaltres,—per formar part del mateix conjunt,—no podreu tenir prou clara, se produeix allà ab tots los termes d' una veritable perspectiva. Y eixa perspectiva me diu, que han nascut y crescut ensemps, empenyentse un á l' altre, tots los avensos de que pot ben ben envanirse Catalunya. Lo fabricant y l'home de negocis, lo banquer, l' enginyer y l' arquitecte, lo pintor y lo músich (contanthi los mateixos qui s' han oposat a moltes manifestacions externes d' eix esperit), de bon grat ó per forza s' han sentit emportats per una corrent social poderosíssima, superior á los individuals designis. Y d' eixa premuda colossal y d' eixa oposició de resistencias, qu' han donat lloch á nous y mes gegantins esforços, s' engendra la resultant maravellosa que tenim á la vista:

la mateixa qui reconeix tots quants, ab prejudicis contraris, passen una volta per aquí, aixó es: un tros de territori ab vida intensa y ab recursos propis: un recó de mon modern conseguit per medis qui molts rebutjan com «atavismas y salts endarrera»; l' auba d' una civilització original; un ràpit expandiment de l' industria, una florida de las arts; tot quant de brill y lluhiment tingué son resum en la vostra gran olimpiada de l' Exposició Universal. Tant se corresponen una ab l' altra eixas diverses direccions de la vida, que, pensin lo que pensin y diguin lo que vulguin los esperits pseudo—práctichs, no 's pot negar á dret seny sa mútua influencia. Y se 'm donan tentacions de eridarlos: sí, reneguem del catalanisme, playeuvos de totas las exageracions consabudas... pero confesséu que sens aixó, sens lo terme m'tg d' energia qu' ha determinat, no tindriau lo altre en la m'ida en que ho teniu. Sens l' oda d' en Aribau no hi hauria hagut Exposició de 1888.

Y aquí está la prova del caràcter eminentment civilisador de las restauracions regionals; aquí la teniu. Jo, que si sent los vincles de la germanor de rasa, no puch sentir desde la illa en que nasquí altre cosa que admiració de la vostra creixensa—per desgracia no 'ns ha arribat l' abundó de ses fruyts—jo puch ben dirvos, sens perill de vanagloria que eix «esperit de campanar» tan aborrit per qui no s' ha volgut pendre la molestia d' estudiarlo ab detenció, vos conduheix á l' altra part del campanar, á la comunió dels pobles civilisats y progressius de veras; y que tot passant per alló de las «tribus» y dels «clans» vos acostau, cada dia més al cor de l' Europa culta. Sempre creguí que el que no estima lo de prop, manco l' interessa lo de lluny. Es el cas d' en Rousseau qui 's moria d' amor á l' humanitat y portava sos fills á l' Inclusa. Donchs bé: ¿no creyéu vosaltres que tots quants condemnan l' esperit catalanista si fossen verament patriotas haurian de gaudir de que en Espanya foran sis ó set ó vuyt las Catalanyas que s' hi deixondessin ab l' esclat de la vostra, transformant y convertint l' estat espanyol en quelcom de fort y respectable? ¿Que més podrian desitjar, si 's compregués lo verdader camí de la rehabilitació espanyola? Es temps ja de regonexer, lo molt que inclou de sofisma 'l principi de l' unificació absoluta; es temps de confessar com es fals que 'ns porti ni 'ns haja portat á la grandesa, mal grat las prediccions y *flatus vocis* que tot sovint la pregonan. ¿Qué vos duhen eixas veus? No vos parlan—tot recomanantvos las ventatjas de las grans unificacions,—no vos parlan de segles d' or, dels Reys Católichs, de la conquesta de Granada, del descobriment d' América, de l' imperi de Carles V, de la gran monarquia de Felip II? ¿No son eixas las resplandors d'

apoteosis ab que s' tracta d' enlluernar y atreurer, eixas las replicas ab que s' ofega tot crit de ressurrecció regional?... Puis sens regatejarlas jo vos diré que aytals grandesas coincidiren ab lo periodo de simple *unió*, mentres tots los regnes conservaren llur esperit; mentres no perderen l' alé ni l' arrancada que tenian de segles enrrera; mentras navegaren, manats ja per un sol almirall, pero lliures y á la distancia deguda, los alterosos navilis del estol ibèrich. Mes se comensá molt prompte á lligar un ab l' altre eixos navilis; sos moviments foren tardans, insegurs; pensant que no bastava l' lligam se cregué millor ferna una sola de las cinch ó sis naus, vestirlas d' una empostissada, clavarlas á corre cuyta, recobrir las d' un vernís superficial qui doná apariencias de ferma construcció á lo qu' era confegit depressa; y allá quedá el barco, surant com una boya á l' empena de las onas, sempre més desvalgut y corcat. Y ara ha de dir-vos—y aixó ni lo centralisador més frenètic podrá desferho—qu' una volta degenerada la *unió* en *unificació*, es precisament quant Espanya s' ha anat sentint tot lo pes de sa decadencia. Y se pot ben afegir que s' ha sentit més y més decayguda en la mateixa proporció que s' ha sentit també més y més *uniformada*. La barreja y confussió definitiva de las antigas nacionalitats preparada per los Austrias arranca de Felip V; y ab Felip V s' obren las afrontas del sigle XVIII (no rescabaladas per la cultura estrangera y artificial de Charles III), s' obren també las desditxas de l' actual centuria. Recordis, que Castilla, casi be aislada y en plena confederació de pobles, descobrí y conquistá l' América; y qu' Espanya ha perdut sos dominis d' América, tot just s' ha trobat unificada, assimilada, *inconsutil*, com no fa gayre s' ha dit. Me guardaré de tirar d' aixó una conclusió categórica. Lo temps de que dispohe no basta per justificar analíticament una relació de causa y efecte entre la pérdua del régimen foral y la postració d' Espanya; pero la sola concomitancia d' eixos dos fets històrichs enderroca y esmicola l' argument contrari; el de qu' Espanya haja cobrat foras y briu ab l' unificació absoluta. D' aixó mateix ne tenim un exemplar modern: la guerra de 1870. Com se recordará, la Fransa, l' obra mestra de l' unitat y del esperit centralisador, fou retuda pper qui? per un exèrcit de confederats que casi acabavan de sortir del feudalisme atòmic.

De modo, que si allavoras ab pobles diferents, ab organisacions autonòmicas y lliures, ab legislacions separadas y ab llenguas diverses, la monarquia formava un conjunt poderós y se podia anomenar senyora de dos mons y s' aixamplava per tot arreu; y si ara eixa monarquia, després de reduir á pols y arena las varietats nacionals, gasta totas sas for-

sis en aguantarse dreta... digaume vosaltras l' avench fondíssim que separa aquella unitat robusta d' aquesta unificació encongida, tant opressora respecte de las parts com fluixa y esfondradisa respecte del conjunt. Per aixó, segur de la santedat de l' idea encarnada en los Jochs Florals si jo tingués prestigi per ferho, vos pregaria que no deixassen la drassera empresa, caminant ab l' ardiment qui vessa de vostres cors; vos pregaria,—ja sé que no importa recordarho—vos pregaria també que no deixassen convertir la reivindicació de la vostra personalitat, en exclusió ó incompatibilitat de las altrás. La restauració de lletras y del geni de Catalunya se troba en un moment de tránzit; surt de l' adolescencia per entrar dins la edat de la reflexió y de la forsa. Y aixó l' ha de portar dretament al domini de sí mateixa y á l' augusta serenitat que dona á l' ànima dels pobles lo coneixement de sos drets y de sa potencia. Com més segur s' está de l' una y dels altres, ab major repós y per lo tant ab major eficacia se fan valer y respectar. Y si aixó no basta, y alguns de fora ó de dintre vehuen una oposició en lo que significa tant sols reacció d' una varietat, y converteixen lo divers en antagonich, pitjor per ells qui no poden veure; un jorn caurán sas cataratas y serán ells los convenuts.—Un de mos conterrànis obri la reforma cubana ab coratje fins llavors may sospitat entre los polítichs del centre; cuidaren matarlo á unglad s per aquella iniciativa tan á repel de las corrupcions de docents anys; sols tingué á son costat á los regionalistas de Catalunya. Avuy, molts furtzeus cuydan matarlo altre volta, perque sos projectes, concebuts de cara á la resistencia qu' havian de trobar, eran poch amples y expansius... La restauració catalana tindrà també,—més clar; ja comensa á tenirlos,—sos profetas *à posteriori* per l' estil dels desusdits.

Perdonau si m' he anat estenguent més de lo que desitjava. Mes abans de pendre comiat de la Rayna gentil en que reverenciam avuy la magestat de la Patria, la puresa de la Fó, la forsa divina del Amor; abans de pendre comiat de tots vosaltres, endressaré dos mots de salutació á eixa terra ben amada about m' he vist honorat de tal modo que no té agraïment, ni torna, ni correspondencia possible. Foraster, encare que germá, no cal què m' entorni á la fosca merescuda de que m' haven tret, sens dirvos á cor obert las impressions que m' exaltan de goig y d' esperança. La coral rebuda ab que m' haven confós, sols té un comensament de paga en la sinceritat absoluta, sacramental, de lo que va'g á jurarvos. Es comú y de tots los dias que l' home públich, ó l' personatje, ó l' escriptor de nota, ó el simple *cunero*, una volta aquí, tot brindant en un dinar ó amoixantvos desde un escenari, se desfassin en admiració natural ó es-

trafeta, cantant las excelencias de Catalunya y d' esta ciutat magnífica. Vos parlan de la industria, del bosch de xemeneyas qui cobreix tot el plà de vostre esperit treballador, de fàbricas y telers y llemsadoras, d' enclosas y malls, d' edificis y estàtuas; pero tot seguit, mancats de lògica, vos convidan y empenyen á la desnaturalisació, vos cridan ab clams de Sirena á disoldre 'us com á poble y á d'mitir la vostra personalitat; y fins y tot ab frecuencia, en las conversas íntimas, tot ho troben be exceptuant *el caràcter catalán*. Puig jo que no so *cunero*, gracias á Deu; jo que, si no valch ni represento res en aquest mon no vinch per altre part á fer capte de vots, me permetré capgirar radicalment las costums dels visitants. Jo no vos cansaré las orellas ab l' elogi tret d' una guia ó recitat ab l' auxili d' apuntador; jo no parlaré ni de las fàbricas, ni del treball, ni de las xemeneyas, ni de la *culta* Barcelona, ni de la *industriosa* Catalunya; jo al contrari, vos juro per la Patria, per la Fe y per l' Amor qu' aquí nos convocan, vos juro que no es l' efecte, es á dir, que no son las apariencias materials de la vostra grandesa lo que m' admira; sino la causa íntima d' eixa grandesa, la font d' ahont brolla eix doll d' abundancia: lo *caràcter català*, precisament, tant menyspreuat y fins aborrit per molts qui judican de las cosas ran de terra. Si no fos un sacrilegi 'l pensarho y si en tal prova no s' hi arrisqués tant com la vostra existencia, jo vos diria—y no 'm dirigeixo ara á tots los catalans convensuts, 'm dirigeixo mes bé á tots los demás, á los límits, á los retrets, fins á los adversaris—jo vos diria:—Sí; deixau d' ésser *vosaltres*, despullauvos de vostres hàbits, perdeu lo nom de catalans, averriu las vostres tradicions, mesclauvos y remesclauvos en la massa grisenca de las multituds sens ànima y dels pobles sens fesomia, abdicau la vostra originalitat, trepitjau, en fi, lo vostre caràcter... y llavors veureu, á la volta de pocs anys lo que queda d' eixas fàbricas y d' eixas industrias y del brill de la civilisació que vos enrevolta. Volguer conservar eixos dons y eixas virtuts al mateix temps que se vos aconsella borrar y suprimir vostre natural, es volguer conservar las flors y lo fruyt del arbre arrancant d' una tirada sos arrels. Jo no vos alabo lo fruyt ni las flors, sino las arrels sacratíssimas dont tot s' hi enleu y tanca en misteriosa potencia.—Expressó d' eixa potencia es la llengua catalana, per qual custodia foren restaurats los Jochs Florals. Guardemla, donchs, com avuy, per vessar y treurer en-de-fora l' esperit de Catalunya. ¿Qué hi val lo concepte de extensió ó 'l nombre dels qui la parlan? ¿Que hi val la noblesa dels mots triats per los humanistas; contra l' efecte difusiu de la parla propia, la parla del bressol, de l' oració y del darrer adieu? ¿Que hi valen los des-

denys del burocratisme ó l'estulta qualificació de *dialecto*? Que ho fos y tot; que li faltessin las obras capdals de la nostra literatura; que no hagués estremit los ecos sagrats de la Grecia ab la veu dels almogàvers ó las arenas de Bogia ab l'inflamada predicació de Ramón Lull; qu' havés deixat de tenyir-se com la primera de las llenguas hispánicas en la celistia matinal del renaixement pagà; que no hagués servit de mollo á los furs de la llibertat de cinch pobles y al franch parlar dels nostres Reys,... y ni aixó bastaria per allunyarnos d' ella. ¿No hi ha un exemple sublim de l'exaltació d'eixas parlas, encare las més rónegues y humils, si un ideal las encén y reanima? Lo mon va ésser transformat per lo cristianisme y lo primer instrument d'eixa transformació fou, nó un gran idioma d' Academia, sinó una pobre mescla sirilocaldaica, mal-mirada de tots. En eix *dialecte* tingué Deu col·loqui ab la humanitat; en eix *dialecte* fou l'humanitat rejuvenida y batejada en foch y sant esperit; en eix *dialecte* brollá lo riu immortal del sermó de la Montanya.

Grans mercés á tots!

SECCIÓ POLITICA

Densà de l'arribada del general Polavieja, que alguns elements han volgut donarli importancia escepcional, los diaris de Madrid, los que 's titulan portantveus de la opinió pública é insultan y malparlan á tot aquell que pugui escursarlos la menjadora, 's barallan y 's motejan á tall de marmanyeras, com si de lá tal arribada 'n pogués dependrer la felicitat d' Espanya.

Los uns defensant á Polavieja, altres ensalsant á Blanco y algun enlayrant á Martínez Campos, han armat tal sarracina, que no sembla sino que 's tracta d' una colla de criaturas jugant á soldats ab espasas de fusta y escopetas de canya.

¡Hermosa missió la de la premsa *mds leida*!

¡Jugant á generals en aquestas criticas circumstancias!

Justament quan per culpa seva á las mares que no tenen 300 duros los prenen als seus fills per no tornárlolsli.....

¡Passemhi un vel que la ira se 'ns desborda!

Un-suelto de *La Epoca* ha tingut la sort de mourer mes saragata en lo Madrid corromput y corruptor que la noticia tan temuda d' haver los Estats Units reconegut la beligerancia als insurrectes.

En Cánovas ho ha dit y *boca abajo todo el mundo*.

¡Alá es Alá y l' Antonet son profeta!

La Reyna Regent va parlar sols en quart ab en Polavieja y quan va sortir al balleó se creya ja que qui sap ahont era.

Y per aixó sols, per aquest acte de soberana autoritat canovista tan propi de la superbia del amo de 'n Morlesin, be se n' ha mogut de saragata!

Discussions, barallas, polémicas periodísticas, recorts històrics, fins en Sagasta en una reunió dels liberals ha tractat a en Cánovas de *bellaco*.

Perque ell no hi era, ey, que cara a cara, en Sagasta se 'ns arronsa.

Peró en fi lo natural es que aixís siga.

Si als catalanistas nos diuen boijos, ells ab ells be han de tractar-se de *bellacos*.

*
**

Al parlar d' aquest assumpte en la reunió d' ex-ministres liberals en Sagasta tingué periodos hermosíssims, segons nos contan sóls lacayos periodístichs.

Tant, que 'l Marqués de Sandoal que sembla es l' encarregat de cridar *Visca.....* va llessar un *Viva la monarquia con honra* que feu tremolar las pedras.

No sabèm com s' ho varen pendrer los monàrquichs liberals l' entusiasme del cridaire de la colla.

Pero a lo que s' ven, entre 'ls fussionistas mes groixuts deu suposarse qu' existixen Monarquias deshonradas.

—

Traduhim de nostre estimat colega la *Revista de Sabadell*:

«Diu *El Dia* que ha tornat de la campanya de Cuba l' corneta del batalló de Sant Marsal, Manel Carcacidia, lo quin, després de permaneixer llarch temps a la manigua operant en la provincia de Pinar del Rio, torna a la patria, ferit del cap, inútil de la cama dreta, ab febres y anemia y, lo que es mes trist y vergonyós pera nosaltres, casi despullat y en la miseria mes espantosa.

Se li deuen 7 mesos d' alcausos, plús de campanya, etc, etc.

¡*Viva España!* ¡*Que vivan los valientes!* etc., etc.»

¿Y donchs, senyor Marqués de Sandoal que no cridèm alló que tant li agrada?

—

Lo Senat dels Estats Units ha declarat qu' havia arribat l' hora de regoneixer la beligerancia als insurrectes.

Sort que tenian altra feyna ara a Madrit que sino no s' escapavan de las grapas periodísticas madrilenyas.

De porchs y de cotxinos 'ls hi omplian las butxacas.

¡Oh! y ara que s' acaba la matansa.

Aquí som aixís, no discutim ni estudiém.

Tot ho arreglém ab insults y parauladas.

Poden ben donar gracias a Deu los senadors del Nort América.

A no ser que 'n donguin al diner que diuen que pot tant avuy al dia.

¡Qui sab, qui sab, si també en aquesia quietut hi entra *la mano filibustera*.

¡No 'ns en faltaria d' altra!

—

S' han obert las Corts altra vegada.

¿No ho han conegut ab l' aroma que s' escampa?

Donchs, si, s' han obert las Corts pera demanar una absolució de las infraccions constitucionals de 'n Cánovas y al mateix temps demanar quartos.

Que ve à ser com si diguessim: diners ó la vida.

Lo poble espanyol, adormit, atoniat, esma-perdut, fa mes encare.

Dona la vida y diners ja fa molts mesos.

Y va à Cuba y torna de Cuba, si torna, sense cobrar lo que li toca.

¿Si no pagan al exércit ó als infelissos quintos porque 'ls volen los diners los amos absoluts d' aquesta Espanya degenerada?

PER MOSTRA...

Una ensenyansa històrica, pera que 's veegí com també 'ls castellans quan los hi convé fan de catalanistas. Encara que hi ha una diferencia inmensíssima, allà abont se trobi Carlos V s' hi pot posar Antonio I, y no volém dir que la situació sia igual pero s' hi sembla, vaja. Lo que copiém es tret del epílech de las *Comunidades de Castilla*: l' exemplar d' aquesta obra que tením devant porta la següent dedicatoria: «Al señor don Buenaventura Carlos Aribau, su apasionado Antonio Ferrer del Rio.» La part de la obra del senyor Ferrer del Rio que fa al cas diu lo següent:

«Nuestra pluma ha trazado un período de historia que empieza en el cardenal Cisneros y acaba en el alcalde Ronquillo. Basta citar estos dos nombres para comprender todo lo que en el camino de la civilización desanduvo España, pues se deduce de la absoluta semejanza de sus caracteres la muy diferente situación del reino, mientras lo regía uno y lo espantaba el otro. Carlos de Gante desembarca en Villaviciosa de Asturias cercado de favoritos que desde luego se anuncian como viles mercaderes y procónsules avariciosos; subastando los oficios eclesiásticos, militares y civiles, y esmerándose en la exacción de tributos, España, nación la más sufrida del yugo extranjero, y que en sentimientos monárquicos á ninguna cede la primacia, saluda afectuosa á su nuevo soberano en una habla que este no entiende; le obsequia con regocijos; procura obligarle con muestras de respeto. Más en vano su lealtad se desvive; el príncipe gantés no ve, ni oye sino por los ojos y oídos de sus compatriotas y

demás gente estraña y aventurera que trae en su comitiva. Jimenez y Cisneros le amonesta y es pagado con ingratitud: Ronquillo se agrega á la corte, y recibe mercedes. Cada vez se dilata en más anchuroso cauce la codicia de los flamencos y se multiplican los insultos y las vejaciones á los castellanos.»

«Contra tamaños desafueros claman los poderosos y los humildes, y nada más pretenden sino que se respeten sus leyes y costumbres; pero los encargados de su observancia las ignoran ó se burlan de ellos. Año tras año, día por día, en las cortes, ó dentro de palacio, ó yendo el rey de camino, esponen sus servicios á la corona, abogan por sus derechos y denuncian sus agravios individuos de la nobleza, comisionados del estado religioso y mensajeros de las ciudades, y, si algo les promete, nada les cumple.

A su colmo llega el descontento cuando se divulga que don Carlos se dispone á tomar posesión del imperio, y á exigir nuevos tributos para el viaje, y á celebrar Cortes á la lengua del agua, como si le doliese dejar ilesa una sola costumbre de Castilla. Sus súbditos entonces apuran en vano el lenguaje del ruego. Nada le ablanda, persiste en su ausencia y en la convocatoria de las Cortes á Galicia.

Allá envían las ciudades á sus procuradores, vedándoles conceder el menor servicio para una jornada en que nada bueno va á su interés y ventura. Pero, una vez reunidos los diputados, pierden en su mayor parte la memoria de sus deberes y compromisos. Armas llevan contra la amedrentación en la fortaleza de sus corazones. Sin embargo, se les entran por los oídos las artificiosas palabras de los favoritos de Flandes: torpemente abren las manos á mercedes, que reciben en precio de su honra, y votan contra lo que les han prevenido sus ciudades. Insensatos los consejeros de Carlos V imaginaban haber allanado con el soborno de algunas almas débiles la oposición de todo un pueblo, cuyos brazos no se cansan de pelear en siglos por seguir llamándose independiente, y no habían hecho más que señalar las primeras víctimas de su cólera.»

Segueix la revolta dels castellans contra 'ls estrangers pre-

dicantla desde la trona 'ls sacerdots, excitant los magnats al pòbls, etc. Per avay ja 'n tenim prou ab lo que hem copiat.

De tevàs á mevas...

NOVAS

L' ex-amich del senyor Cánovas don Francisco Silvela, lo nou deslliurador que li ha sortit á la Espanya, á sas regions é *islas adyacentes*, ha volgut demostrar una vegada més lo *sentit jurilich* de que están impregnadas sas elocubracions y la simpatia ab que 's mira las corrents regeneradoras que 's despertan en tots los pobles. *La Veu de Montserrat* comenta d' aquesta manera las enlayradas declaracions del qui de tant en tant vol passar per regionalista:

«En Silvela ha fet un altre discurs. Y parla de Girona y de *ese Congreso cuyas sesiones tanta tristezza producen á todo buen español*. Y parla dels seus amichs que en aquella provincia no sortiren ab la seva en dias d' eleccions per las imposicions gubernativas. Y d' u també:

«... O mos el sordo rumor de apartamientos insensatos en el corazón mismo de la pátria, y en verdad que todos ellos son expresión de locas ó criminales pasiones; pero no hay que engañarse, esos son los síntomas de la descomposición y de la muerte de todos los cuerpos organizados, ese es el fruto de la corrupción de la sangre y de la extinció de las fuerzas vitales, y en esos amargos sucesos gno nos queda otra cosa que hacer, ni otra idea que proclamar que la insensatez ó el crimen de los que intentan la separación ó el apartamiento? ¿No hay algun peso en nuestra conciencia sobre la manera y los procedimientos de gobierno de los que nosotros somos responsables?»

Y afegeix més avall:

«Nos dice nuestra observación, y nos confirman cuantos llegan de allí, tocando de cerca aquellos tremendos daños, que así no se puede seguir gobernando ni administrando colonias ni provincias; que más urgente y eficaz que la reforma de las leyes es la reforma de los procedimientos; qué más importa elegir buenos gobernantes y administradores íntegros, qué leyes sábias y decretos complicados. Y aquí, donde aun hieren más nuestro espíritu y nuestra alma de españoles los propósitos de anacrónicos federalismos, cuando no de criminales divorcios, ¿es que no

tenemos nada de que arrepentirnos en nuestra manera de gobernar á Catalunya?»

Mes avallet encara en Silvela 's remunta fins á las culpas dels reys de la casa d' Austria y de llurs ministres. Ara tot aniria bé si no fos en Cánovas, que disputa 'l triomf electoral als silvelistas.

Si, senyor, per en Silvela tota la culpa la te en Cánovas. Per nosaltres la tenen los Austrias y llurs ministres, los que 'ls seguien, y darrerament en Cánovas, en Silvela y tots los demás. Y per aixó no 'n volém cap, ni á n' en Silvela, com ja altrás vegadas hem dit.»

—S' ha celebrat á Dublin, baix la presidencia del vicari general, Mr. Byrno, un numerós *meeting*, organísat pel comité central de la Associació pera la defensa dels drets del poble irlandés.

S' acordá per unanimitat fer present á Sa Santetat Lleó XIII l' agraïment del poble irlandés per haverse dignat aprobar lo Sant Pare las cerimonias extraordinarias que 's verifícarán dintre poch ab ocasió del aniversari de la mort de O'Connell.

També s' aprobá una moció encaminada á activar los travalls que sían necessaris pera restituhir á Irlanda 'ls drets autonómichs de que fou privada per la lley de la Unió, y entre ellis la constitució d' un Parlament en lo que tinguin representació totas las creencias y tots los elements polítics del país.

—La companyia catalana posará en escena avuy per la nit en lo teatre Principal, las d' vertidas comedias en dos actes, *La pubilla del Vallés* y *Tants caps tants barrets*.

—Ab lo títol de *Un ensayo de Regionalismo* acaba de reimprimir don Joan Mañé y Flaquer una sèrie de cartas al senyor Pella publicadas en lo *Diario de Barcelona* durant l' Agost de 1893. Van precedidas d' un prólech dedicat á la joventut catalanista á lá que dirigeix sanitosos y experts consells; li recomana molta reflexió en aquestos moments crítichs; «pensi —li diu— que Catalunya 's mor, que Catalunya desapareix, y que á ella li está reservada la honra y la gloria de regenerarla infusionantli sanch nova.» Ataca de passada ab duras y justíssimas frases al *noticierisme*, especie de *Flagellum Dei* que pateix avuy la Espanya. Lo remey de tots los mals que sofreix Catalunya, segons lo senyor Mañé, se trobaria en lo restabliment de las costums, sentiments y tradicions de la terra en los individus, familias y municipis, donchs mentres no hi hagi catalans Catalunya no será més que un nom geogràfic y arcaic y quan la regó

estiga poblada per catalans lo govern més tiránich tindrà que regoneixer la existencia de Catalunya

—Diu «La Renaixensa»:

«Hem llegit en la revista llenguadociana *Mount segur* que 's publica en lo país de Fonich y de Lauragnes un valent elogi del missatge dels catalans al Rey dels helens. Copia alguns fragments del esmentat document y del discurs pronunciat en l'acte de sa entrega per lo Dr. Rubió y Lluch, y 's fa seu l'esperit que va informar aquell acte tant significatiu. «Nous agrado, diu, á nous aus que lutam tabe per lous drets de nostro patrio...» y acaba dihent «¡Poble d' Oc, ausis lous Catalans!»

Es molt notable la idea patriòtica que domina en aquesta revista, de segur desconeguda á Catalunya. En una poesia firmada per perbosc s' hi llegeix, entre altrás, la següent valenta estrofa:

Se lou país d' Oc es estad
vincud, p'r aco seun Verbe existo;
sem un pople mal counquistad,
malgrat sies cents ans de counquisto.

Y segueix parlant del Paris *tout-engoulaire* y malehint la obra centralista.

Nos alegrem molt d' haver descubert aquesta veu germana que predica dins la Fransa com algunas altrás companyas sevas y nostras, lo desvetllament de la antiga y gloriosa nacionalitat.

—En lo teatre Euterpe tindrà lloch avuy per la nit una extraordinaria funció de ópera italiana.

Se posará en escena la grandiosa ópera del Mtre. Meyerbeer, titulada: *Dinorah* la cual fá molt temps no ha sigut cantada en aquesta ciutat y en la que hi pendrán part lo aplaudit tenor Sr. Simonetti, lo barítono senyor Mestres, lo baix Sr. Boldú y las segonas parts Srs. Bubé, Borrás y la reputada primera tiple lleugera Sra. Wermez y Sras. Calvera y Albery.

Los coros son procedents del grant teatro del Liceo.

La orquesta *Maixins* será hábilment aumentada ab professors del Liceo. En lo segon acte se presentarà una magnifica cascada d' aigua natural illuminada ab llum drumont.

—Hem rebut un exemplar de la hermosa cansó popular *Los Segadors*, arreglada pera veu de tenor ab acompanyament de coro pel mestre Lapeyra. Es un treball que per lo ben fet honra al mestre que l' ha escrit.

L' autor de la composició musical també ho es de la ornamentació, havent lograt lo senyor Lapeyra presentar una lámina molt armónica en

la que hi despuntan detalls de sabor antich dibuixats ab molt bon gust. Hi van los escuts de las quatre provincias catalanas.

Las senyor Lapeyra dedica son treball á las corporacions y societats de Catalunya.

—Per lo Centre Catalanista de Girona s'han comensat á repartir las conclusions aprobadas per la Assamblea Catalanista d'aquella ciutat, entre las associacions y periódichs catalanistas, delegats de la Unió y altras importants entitats de la nostra terra.

—Avuy torna á reapereixer en lo teatre dels Camps de Recreo la companyia de sarsuela que dirigeix lo Sr. Mata, posantse en escena per la tarde *Los dineros del sacristán*, *El Gaitero* y *La marcha de Cádiz*. Per la nit s'estrenarán en aquesta ciutat la grandiosa ópera bufa *Mefistófeles*.

—Per la llibreria «L' Arxiu» s'han publicat dos cuadernets de la Biblioteca infantil titulat l'un *Lo Carboner* y l'altre *Lo país dels tontos*. Cada un va ab una bonica cuberta ilustrada á dos colors.

—Llegim:

«En l'Hospital Militar de Cádiz quedan encara 10 soldats dels arribats últimament, procedents de Cuba.

Entre ells n'hi han dos en complert estat de imbecilitat.

Los dos han perdut l'us de la paraula. Un d'ells á qualsevol pregunta que se li fa al objecte de veure si es possible averiguar quin es son poble natal, gira de vegadas lo cap ab mostrars d'iferencia ó plora com si fos una criatura.

No hi ha remey, per aquesta no s'aixecaran archs y adeficis.

—En los Salons Sabadellés y Cruz tindrán lloch gran balls coreijats.

ENSENYANSA TEÓRICA Y PRÁCTICA DE TEIXITS

Á CÀRRECH DE

D. ANTONI DE P. CAPMANY

1.er Curs. Composició de lligaments y teoria de teixits.

2.^{on} Curs. Práctica de teixits, monturas y pasatjes.

Carrer de San Joan, 43. — Sabadell

FONDA SIMON

Cuyna á la verdadera catalana; bonas habitacions pera famílias y particulars; molta natedat y economía.

Espartería, 6 y Vidriería, 12
(BORN VELL). - BARCELONA

Aquesta casa fá 62 anys que dona diariament la sopa als pobres.

Gran Café y Restaurant Colon.-Barcelona

Cuberts á 2'50 ptas. á escullir 3 plats de la carta (ó 4 sense escullir), 3 postres. pa y ví.

També s' admeten abonos á preus ventatjosos.

Servey esmeradísim.

OBRA NOVA

TERRA BAIXA

Drama en tres actes y en prosa

ORIGINAL DE

Angel Guimerá

Se ven en las principals llibrerías.

Preu: 2 pessetas.

Fayans Catalá

Fábrica de Cerámica Artística

DE

M. BURGUÉS Y COMP.^a-Crehuetá, 92-SABADELL

Imprempta y Encuadernacions de Pere Tugas, Carrer de Calderón, 36.—SABADELL